

Viktorija Daniliauskaitė

Viktorija Daniliauskaitė

LIETUVOS NACIONALINIS MUZIEJUS

UDK 76(474.5)(084)
Da247

Sudarytojai:

Viktorija Daniliauskaitė ir Arūnas Prelgauskas

Dailininkas Arūnas Prelgauskas

Fotografas Ramūnas Virkutis

Vertėja Aušra Simanavičiūtė

Redaktorė Saulė Kriauciūnė

© Lietuvos nacionalinis muziejus, 2011

ISBN 978-609-8039-15-3

Turinys

Apie dailininkę. <i>Gražina Gurnevičiūtė</i>	7
Autobiografija	13
Grafika	15
Objektai	149
Tekstai iš spaudos	170
Svarbiausios asmeninės parodos	172
Svarbiausios grupinės parodos	173
Apdovanojimai ir stipendijos	177
Kūrinių yra įsigiję	177
Plenerai	177
Iliustruotos, apipavidalintos ir sudarytos knygos	178
Bibliografija	179
Pagrindinių kūrinių sąrašas	180
About the artist. <i>Gražina Gurnevičiūtė</i>	186
Important dates of life	191

Viktorija Daniliauskaitė Irmos Karvelytės nuotrauka, 2004

Apie dailininkę

Gražina Gurnevičiūtė

Viktorijos Daniliauskaitės kūrybos kelias, nusitęsęs per tris aktyvaus darbo dešimtmečius, vystėsi nuosekliomis pakopomis. Per šį laiką buvo sukurta daugiau kaip keturi šimtai estampų, miniatiūrų, be to, knygų iliustracijų, ekslibrisų, monotipijų, piešinių, išbandytos kai kurios kitos dailės technikos. Didžiuliam kūrybos багаže atsispindi savito Daniliauskaitės braižo raida ir įvairialypė meno problematika, atskleidžianti polemišką dailininkės santykį su kultūrinio kontekstu, įprasminanti prieštarinę žmogaus pasaulį.

Daniliauskaitės kūryba brendo sudėtingu epochų lūžio laikotarpiu. Dailininkė kurti pradėjo sovietiniais metais, kai meno raida buvo ribojama ir kontroliuojama valstybės, o kūrėjai turėjo nuolat kovoti dėl naujų idėjų įteisinimo. Lietuvai atgavus nepriklausomybę atsirado neribota minties ir raiškos laisvė, tačiau pasikeitus visuomenės vertybėms, suaktyvėjus informacijos srautui bei naujų dailės tendencijų apraiškoms, dauguma menininkų turėjo vėl permąstyti kūrybos tikslus ir surasti savo kryptį. Tuo metu svarbiausi Daniliauskaitės kūrybos bruožai jau buvo susiformavę, jos darbai tuometiniame grafikos kontekste išsiskyrė savita pasaulėjauta ir nauja meno samprata. Monumentalia, lakoniška grafikos kūrinių forma, metaforiškais vaizdais dailininkė prabilo apie žmogaus vietą žemėje, jo prigimties dvilypumą, dvasines ir kultūrinės šaknis. Laikotarpio pokyčiai neišblaškė dailininkės susitelkimo į esmines kūrybines problemas ir neturėjo lemiamos įtakos jos meninėms pažiūroms, susiklosčiusioms ant tvirtų savo krašto kultūros pamatų, tačiau atviroms naujų idėjų sklaidai.

Dailininkės kūryba vystėsi nuosekliai, atrandant naujas temas, tobulinant ir plečiant išraiškos galimybes. Plataus bendražmogiško turinio darbai su laiku vis labiau telkėsi į gilų žmogaus sielos pasaulį, o jų meninė kalba darėsi dar labiau išieškota, taupi, abstrahuota. Visa Daniliauskaitės kūryba – tai nuolatinis skausmingas menininkės veržimasis iš tamsos į šviesą, prasidėjęs dramatiškais, žmogaus

gyvenimo kelią apibendrinančiais grafikos lakštais, vėliau atsiskleidęs simbolinių kompozicijų apmąstymuose apie sielos klajones tarp dangaus ir žemės, liūdesio ir vilties. Kūrinių simbolikoje, temose ir nuotaikose atsispindi dvasinių ieškojimų raida, kuri veda nuo slėpiningos, įvairiasluoksnės pagoniškos pasaulėjautos prie krikščioniško dvasinio nuskaidrėjimo. Sudvasintos gamtos motyvus vis dažniau keičia krikščioniški simboliai, raiškia, dinamišką plastiką – išgryninta forma.

Brandus dailininkės stilius galutinai atsiskleidė devintame dešimtmetyje, kai buvo sukurti reikšmingi estampų ciklai gamtos, tėvynės, gyvenimo prasmės apmąstymų temomis („Kelias“, 1981–1982; „Kryžkelė“, 1986; „Keliaujančių ežerų krašte“, 1986; „Atmintis“, 1986; „Baltai“, 1988–1992). Tuo metu Lietuvoje vykstantys meno procesai svyravo tarp oficialiosios dailės ir novatoriškų tendencijų. Nors pirmuosius sąstingio ledus septintame dešimtmetyje jau buvo pralaužę vyresnės kartos dailininkai, vis dėlto konservatyvios tendencijos tebedarė įtaką meniniam gyvenimui ir daugelis su meno atnaujinimo galimybėmis susijusių klausimų, tokių kaip tradicijos ir modernumo santykis, menininko saviraiškos laisvė, tebebuvo opūs. 1974 metais baigusi Lietuvos dailės institutą (dabar Vilniaus dailės akademija) Daniliauskaitė iš karto nusigrėžė nuo oficialiosios dailės siūlomų meno šampų ir pasinėrė į individualaus braižo paieškas, atrasdama neišsenkančius liaudies meno šaltinius ir naujas meno formas. Savo menines vizijas ji išreiškė per linoraižinį, kurio tradicija dažniausiai siejama su liaudies graviūromis ir pokarine Lietuvos grafikos mokykla. Dailininkė intuityviai suvokė, kad ši technika slepia dar neišnaudotas išraiškos galimybes, kurios leidžia kurti šiuolaikiškus vaizdus, atliepiančius XX amžiaus antros pusės estetines pozicijas. Liaudies kultūros palikimą sujungdama su XX amžiaus modernizmo ir postmodernizmo kryptimis Daniliauskaitė nutiesė tiltą tarp senosios tradicijos ir šiuolaikinės modernios dailės. Iš tautodailės ji perėmė ne motyvų stilizaciją, kuri žavėjo įvairių kartų menininkus, bet bendrus meno dėsnius, nulemtus senosios panteistinės pasaulėjautos, liaudies kosmologijos sampratos. Glaudus ryšys su gamta atsiskleidžia įprasminant senųjų tikėjimų simbolius, mitologinius įvaizdžius. Kosminis ciklas, užkoduotas liaudies ornamentikos elementų atsikartojime, randa atgarsį dailininkės darbų struktūroje

Pagal J. Strielkūno poeziją II. 1 variantas. 1980
Lino ražinys, 300×215

Pagal J. Strielkūno poeziją III. 1980
Lino ražinys, 315×230

Pagal J. Strielkūno poezijā V. 1980
 Linoraizins, 310x225

Pagal J. Strielkūno poezijā II. 2 variants. 1981
 Linoraizins, 300x215

Kelas II. 1981
Linoraižins, reljefas, 392x298

Procesas II. 1987
Spalvotas linoraižinis, reljefas, 200x295

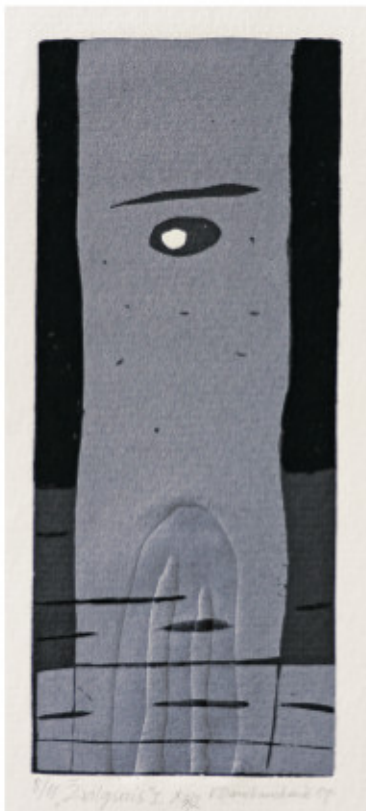
Baltai XL. 1992
Spalvotas linoražinys, 110 × 158

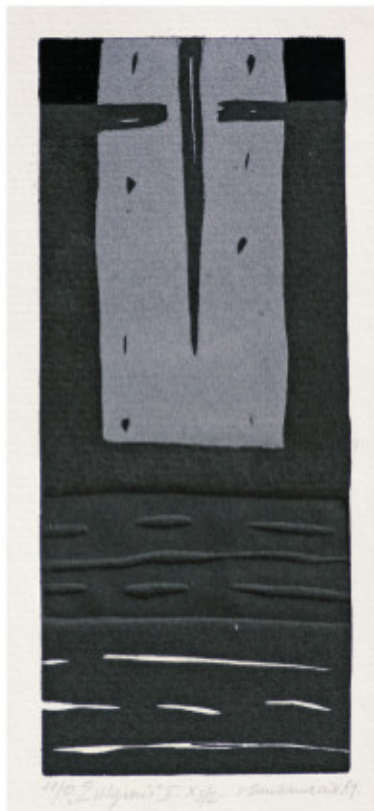
Baltai XLII. 1992
Spalvotas linoražinys, 92 × 154

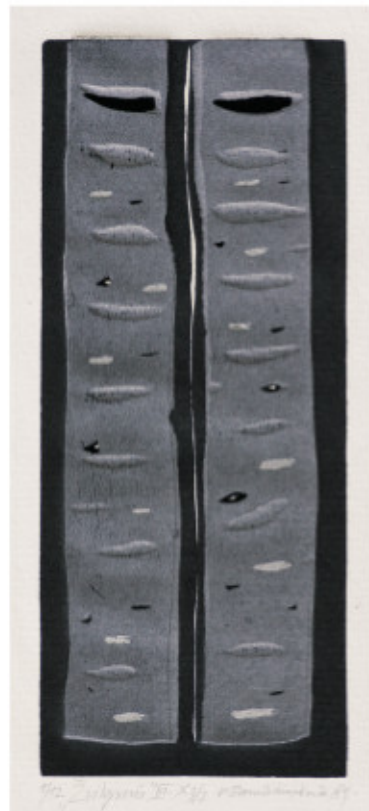
Baltai XLIV. 1992
Spalvotas linoražinys, 107 × 158

Žvilgsnis I. 1989
Spalvotas linoražinys, reljefas, 188×78

Žvilgsnis II. 1989
Spalvotas lino ražinys, reljefas, 188×80

Žvilgsnis III. 1989
Spalvotas linoražinys, reljefas, 188×78

- 2006 – 1986–1998 m. piešinių paroda „Gyvenimas Videniškiuose“, Molėtų kraštotyros muziejus
- 2008 – Piešinių paroda „Mano namai“, Lietuvių kalbos institutas, Vilnius
- 2010 – Praėjusio amžiaus estampų paroda, Palangos viešoji biblioteka
- 2010 – Piešinių ir objektų paroda „Artėjanti šviesa“, Marijos
ir Jurgio Šlapelių namas-muziejus, Vilnius
- 2011 – Estampų ir objektų paroda, Lietuvos nacionalinis muziejus, Vilnius

Svarbiausios grupinės parodos

- 1978, 1981, 1982, 1984, 1985, 1986, 1987 – Respublikinės vaizduojamojo
meno parodos, Dailės parodų rūmai, Vilnius
- 1979 – Paroda „Vilniaus universitetui – 400“, Dailės parodų rūmai, Vilnius
- 1986, 1989, 1992, 1994 – Respublikinės estampų parodos, Dailės parodų rūmai, Vilnius
- 1981, 1987 – Respublikinės piešinių parodos, Dailės parodų rūmai, Vilnius
- 1985 – Respublikinė piešinių paroda, M. Žilinsko dailės galerija, Kaunas
- 1991, 1994 – Respublikinės piešinių parodos, Dailės parodų rūmai, Klaipėda
- 1991 – Paroda, skirta Vytautui Mačerniui, Žemaičių Kalvarija
- 1994 – Estampų paroda, Panevėžio miesto dailės galerija
- 1983, 1986, 1989, 1992, 1995, 1998 – Talino grafikos trienalės, Estija
- 1983, 1987, 1990, 1993 – Rygos tarptautinės mažosios grafikos trienalės, Latvija
- 1987, 1993, 1996 – Vilniaus tarptautinės knygų iliustracijos
trienalės, Šiuolaikinio meno centras, Vilnius
- 1987, 1989, 1991 – Tarptautinės mažosios grafikos parodos, Lodzė, Lenkija
- 1987 – Tarptautinė paroda „Art of Today“, Budapeštas, Vengrija
- 1991 – Tarptautinė grafikos trienalė, Krokva, Lenkija
- 1991 – II kasmetinė mažosios grafikos paroda, galerija „Juniper“, Napa, Kalifornija, JAV
- 1992 – Baltijos šalių grafikos trienalė, Stokholmas, Švedija
- 1987, 1989, 1992, 1994 – Tarptautinės mažosios grafikos parodos,
galerija „Del Bello“, Torontas, Kanada
- 1988 – Jaunųjų dailininkų paroda, Helsinkis, Suomija
- 1990 – Paroda „Premio internazionale Biella per l'incisione 1990“,
Palazzina Piacenza, Bjela, Italija
- 1993 – XX tarptautinė grafikos meno bienalė, Tivolio pilis, Liubiana, Slovėnija
- 1991, 1994 – Tarptautinės mažosios grafikos trienalės, Šamaljeras, Prancūzija

Apdovanojimai ir stipendijos

- 1983 – Talino grafikos trienalės diplomai
- 1987 – Rygos tarptautinės mažosios grafikos trienalės diplomai
- 1989 – Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos premija
- 1994 – XXVI Baltijos šalių knygos meno konkurso diplomai, Vilnius
- 1997 – Tarptautinio ekslibrisų konkurso „Lietuviškai knygai – 450“ parodos pirmoji premija
- 1997–1998, 2003–2004 – Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos valstybės stipendija
- 1999 – Dr. Genovaitės Kazokienės vaizduojamojo meno fondo premija
- 2000 – VII tarptautinės knygos meno trienalės diplomai, Vilnius
- 2001 – IV tarptautinės mažosios grafikos trienalės premija, Vilnius
- 2009 – XVI tarptautinės Vilniaus ekslibrisų bienalės diplomai

Kūrinių yra įsigiję

- Lietuvių meno muziejus, Lemontas, Ilinojus, JAV
- Lietuvos dailės muziejus, Vilnius
- Lietuvos kultūros fondas, Vilnius
- Lietuvos nacionalinis muziejus
- M. K. Čiurlionio dailės galerija, Čikaga, JAV
- Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Kaunas
- Trakų istorinis nacionalinis parkas
- Vilniaus universiteto bibliotekos Grafikos kabinetas

Plenerai

- 1980, 1984, 1991 – Palangos kūrybos namai
- 1979 – Labeikiai, Ukmergės r.
- 1994 – Poškonys, Šalčininkų r.
- 1998 – „Čiurlionio keliais“, Merkinė
- 2002 – „Trakai grafikoje, akvarelėje, pastelėje“, Trakai
- 2003 – Mančiagirė, Varėnos r.
- 2005 – „Zyplių žiogai“, Zypliai, Šakių r.
- 2006–2010 – „Atraskime nežinomus Lietuvos turtus – tris nuostabius
E. F. André parkus prie Vilniaus“, Užutrakis, Lentvaris